

Research Paper

Semantic Implications of Polygamy in the Semantic System of Polygamous Men

Ali Feizolahi^{1*}, Zahra Rezaeinasab², Mona Hamidi³

1. Assistant Professor of Sociology, Department of Sociology and cultural studies, Ilam University, Ilam, Iran.

2. Assistant Professor of Sociology, Department of Sociology and cultural studies, Ilam University, Ilam, Iran.

3. MA in Cultural Studies, Department of Sociology and cultural studies, Ilam University, Ilam, Iran.

Received: 2024/01/07

Revised: 2024/07/20

Accepted: 2024/07/21

Use your device to scan and read
the article online

DOI:

10.71801/JZVJ.2025.1175644

Keywords:

polygamy, polygamous men, remarriage, polygynous lived experience, Bavi's count y

Abstract

Introduction: Despite the slight decrease in the rate of marriage, childbearing and polygamous marriages in Iranian society, the phenomenon of polygamy still continues. Therefore, this research attempted to identify and explain the semantic implications of polygamy and the understanding and interpretation of polygamy by men with multiple wives.

Methods: This study was done using interpretive phenomenology method and target population of the research are polygamous men living in Bavi's county of Khuzestan Province that 17 of them have been selected by using purposive sampling and with theoretical saturation criteria and using in-depth interview technique to collect data. in order to identify themes data coding and analysis has been done by Smith's analysis method.

Findings: After reading, re-reading, identifying and searching for patterns in the data, 114 concepts, 28 sub-themes and 10 main themes were obtained, which were categorized into two groups consisting of multiple semantic implications and consequences. The semantic implications of polygamy include: cultural background, in the pursuit of well-being, Dissatisfaction with previous marriage, Economic capability, Contingency marriage and the motivation of the joiner. The consequences also include topics such as livelihood hardship, family disorder, psychological vulnerability of family members and interference of others in life.

Conclusion: In general, the results show that the cultural context resulting from the religious and cultural acceptance of polygamy, its normalization and normality in terms of society, has made it possible for men to have more than one woman at the same time. The occurrence of livelihood difficulties and family disorder is one of the consequences of polygamy from the men's point of view.

Citation: Feizolahi A, Rezaeinasab Z, Hmidi M. Semantic implications of polygamy in the semantic system of polygamous men. Quarterly Journal of Women and Society. 2025; 16 (61): 57-76

***Corresponding author:** Ali Feizolahi

Address: Assistant Professor of Sociology, Department of Sociology and cultural studies, Ilam University, Ilam, Iran.

Tell: 09183413879

Email: a.feizolahi@ilam.ac.ir

Extended Abstract

Introduction

Polygamy of men has A long background in the history of different nations and the laws of societies and religions. This pattern was considered appropriate in the early societies and was widespread among civilized nations as well (11).

In general, polygamy is an issue that has been less discussed and the researches that have been done on this issue have also been few. Due to the sensitivity of the subject and especially the existence of this phenomenon in closed and traditional societies, it was probably difficult to get cooperation from researchers in this field, and this may have been the reason for the low amount of study and research on the phenomenon of polygamy in Iran.

The researches have been done have looked at the subject from a legal and jurisprudential point of view and have been conducted in the form of documents and libraries from a methodological point of view. Therefore, the main goal of the current research is to discover the semantic implications of polygamy and the understanding and interpretation of polygamy by men with multiple wives, and The main question of the research is what is the understanding and interpretation of polygamy among polygamous men and what are the consequences of polygamy in their lives?

Methods

This study was conducted with a qualitative approach and based on interpretive phenomenological method and using in-depth interview technique to collect data. The target population of the research are polygamous men living in Bavi's county of Khuzestan province who have lived experience of polygamy marriage, and 17 of them have been selected by using purposive sampling and with theoretical saturation criteria. Data coding and analysis was done by thematic analysis method and after reading, re-reading, identifying and searching for patterns in the data, were identified 114 concepts, 28 sub-themes and 10 ain these in this research, the

acceptability criterion was used for validation, which is based on the acceptability of the researcher, long-term and continuous engagement with the data and review by external observers. The ability to confirm through the continuous presence of the researcher in the field of research, conducting and extracting the accuracy of the interviews, the use of the evaluators, and the transferability were verified through the writing of technical notes, the comparison and comparison of the findings with the research literature and the opinions of the experts.

Findings

Table 1: themes delivered from concepts

	Main theme	Sub themes
Semantic implication of polygamy	cultural background	Religious context, normativeness, anti-corruption, an opportunity for single women, The light of the family stove
	in the pursuit of well-being	Feeling alive, meeting male needs, purposive marriage
	Dissatisfaction with previous marriage	Dissatisfaction, Love in suspense
	Economic capability	Adequacy of polygamy, financial ability
	Contingency marriage	Inability of the wife to bear children, desire for have a son, physical disability of the first wife
	The motivation of the joiner	Previous infatuation, creating interest
consequences	Livelihood shortage	Financial Problems, Increased spending
	Family disorder	Tension between couples' families, Affectivity of children, Weakening of the marital bond, Increase in family problems
	Psychological vulnerability of family members	Men's Psychological erosion, women's Psychological erosion, children Psychological erosion
	Interference of others in life	to be ridiculed, Interference of others

Discussion

The main theme of cultural background is that "polygamy is caused by contexts, rituals

and traditions formed over time". This phenomenon has been subject to different times, societies and lands throughout history. The main theme of "In the pursuit of well-being" refers to men's justifications and reasons for remarriage. Dissatisfaction with life and lack of joy in life along with not having a healthy and young wife to satisfy their desires are the justifications men state as the reasons for their remarriage. The main theme of "dissatisfaction with life" refers to conditions such as forced, traditional and loveless marriage, the challenge of loving a wife and as a result not feeling satisfied with married life, and these conditions have in some cases caused married men to turn to polygamy. The main theme of "Economic capability" is composed of two sub-themes of adequacy of polygamy and financial capability. Financial ability has long been considered as one of the criteria for polygamy, according to which men could have multiple wives. In the main theme of "necessary marriage", marriage is viewed as a source of desire and need, by means of which one can compensate for a lack and make one's desire come true. The main theme of "joiner's motivation" includes the two themes of previous acquaintance and the creation of two-way emotional attachment between the parties. The main theme of "livelihood hardship" indicates the existence of problems and negative economic consequences of polygamy because the existence of two wives and a number of children increases the family's expenses and causes problems in providing livelihood and family expenses. The theme of "family disorder" implies a tense family atmosphere, arguments and differences between parents and children make the family environment unsafe. The main theme of "psychological damage to family members" includes family tensions that erode the spirit and disturb the peace of the family. The main theme of "interference of others in life" consists of two themes of being mocked and interference by the people around them.

Conclusion

Men, as an important element and the main pillar of the family, have their own special

interpretations and justifications in the field of remarriage. The cultural context resulting from the religious and cultural popularity of polygamy, the legitimizing and validating foundations of this type of marriage, the existence of religious contexts, cultural acceptance and its social normalization, has provided the possibility for men to be able to simultaneously Choose four permanent women. The most important consequence of polygamy for men is the scarcity of livelihood and the weakening of his economic and financial power, which has made the head of the family unable to meet the desired costs of living.

Ethical Considerations

Compliance with ethical guidelines

This study was approved by the institutional review board of the ethics committee at the university. All research participants signed the required consent form after receiving information about the nature and purpose of the study. Participants were assured that issues arising from their individual interviews would not be discussed with others in a way that would identify them. The researcher also promised not to reveal what the participant said during the interview to anyone else. Data confidentiality was maintained by using codes and storing data in password-protected electronic files.

Funding

All financial resources and costs for research and publication of the article have been paid by the authors and no financial support has been received.

Authors' contributions

The article is taken from the master's thesis. The first author is a master's student in cultural studies; The second author is an assistant professor in the department of sociology and cultural studies at Ilam university, the supervisor and the responsible author; The third author is an assistant professor at the Department of sociology and cultural studies at Ilam university.

Conflicts of interest

This article is taken from the Master Thesis entitled « Semantic implications of polygamy in man's semantic system (case study: polygamous men of Bavi's county) » (department of sociology and cultural studies at Ilam university, Iran). This research is not in conflict with personal or organizational interests.

مقاله پژوهشی

دلالت‌های معنایی چندهمسری در نظام معنایی مردان چندهمسر

علی فیض‌اللهی^{۱*}، زهرا رضایی‌نسب^۲، منا حمیدی^۳

۱. استادیار جامعه‌شناسی، گروه جامعه‌شناسی و مطالعات فرهنگی، دانشگاه ایلام، ایلام، ایران.

۲. استادیار جامعه‌شناسی، گروه جامعه‌شناسی و مطالعات فرهنگی، دانشگاه ایلام، ایلام، ایران.

۳. کارشناس ارشد مطالعات فرهنگی، گروه جامعه‌شناسی و مطالعات فرهنگی، دانشگاه ایلام، ایلام، ایران.

چکیده

هدف: با وجود کاهش اندک نرخ ازدواج، فرزندآوری و کاهش ازدواج چندهمسری در جامعه ایران، اما پدیده چندهمسری کماکان تداوم یافته است. لذا، این پژوهش در صدد است تا دلالت‌های معنایی چند همسری و درک و تفسیر مردان دارای چند همسر از پدیده چندهمسری را شناسایی کرده و توضیح دهد. **روش:** این مطالعه با استفاده از روش پدیدارشناسی تفسیری انجام شده و جامعه هدف آن، مردان چند همسر ساکن در شهرستان باوی استان خوزستان است. نمونه پژوهش شامل ۱۷ نفر از مردان دارای دو زن و بیش‌تر است که با استفاده از روش نمونه‌گیری هدفمند و گلوله برفی و بنا به معیار اشباع نظری انتخاب شده‌اند. روش گردآوری داده‌ها مصاحبه‌ی عمیق بوده و جهت شناسایی مضامین از روش تحلیل اسمیت استفاده شده است.

یافته‌ها: پس از خوانش، بازخوانی، شناسایی و جستجوی الگوها در داده‌ها تعداد ۱۱۴ مفهوم، ۲۸ خرده‌مضمون و ۱۰ مضمون اصلی به دست آمد که در دو گروه مشتمل بر دلالت‌های معنایی چندزنی و پیامدهای آن دسته‌بندی شده‌اند. دلالت‌های معنایی چندزنی شامل: زمینه‌مندی فرهنگی، در تکاپوی به‌زیستی، ناخرسندی از ازدواج پیشین، توانمندی اقتصادی، ازدواج اقتضایی و انگیزه‌ی وصال است. پیامدها نیز دربرگیرنده مضامینی از قبیل تنگنای معیشتی، نابسامانی خانوادگی، آسیب‌پذیری روانی اعضای خانواده و دخالت دیگران در زندگی هستند.

نتیجه‌گیری: به طور کلی نتایج نشان می‌دهند که زمینه‌مندی فرهنگی ناشی از مقبولیت مذهبی و فرهنگی چندهمسری، هنجاری شدن و عادی‌پنداری آن به لحاظ اجتماعی، این امکان را برای مردان فراهم کرده است که بتوانند به طور همزمان بیش از یک زن اختیار کنند. بروز تنگنای معیشتی و نابسامانی خانوادگی از پیامدهای چندهمسری از دیدگاه این مردان است.

تاریخ دریافت: ۱۴۰۳/۱۰/۱۷

تاریخ داوری: ۱۴۰۳/۰۴/۳۰

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۳/۰۴/۳۱

از دستگاه خود برای اسکن و خواندن مقاله به صورت آنلاین استفاده کنید

DOI:
10.71801/JZVJ.2025.1175644

واژه‌های کلیدی:

چندهمسری، مردان چندهمسر، ازدواج مجدد، تجربه‌ی زیسته‌ی چندهمسری، شهرستان باوی.

* نویسنده مسئول: علی فیض‌اللهی

نشانی: استادیار جامعه‌شناسی، گروه جامعه‌شناسی و مطالعات فرهنگی، دانشگاه ایلام، ایلام، ایران.

تلفن: ۰۹۱۸۳۴۱۳۸۷۹

پست الکترونیکی: a.feizolahi@ilam.ac.ir

مقدمه

در طول چند دهه‌ی گذشته، بسیاری از جوامع آسیایی از جمله ایران شاهد پیشرفت چشمگیر در تحصیل و آموزش زنان و ارتقای وضعیت مشارکت اقتصادی و حضور انبوه آنان در بازار کار بوده‌اند، امری که عمدتاً با عنوان زنانه‌شدن بازار کار نیز از آن یاد می‌شود. از سوی دیگر، با وجود تجربه تغییرات اجتماعی، شهرنشینی، نوسازی و تغییرات اقتصادی، ازدواج همچنان تا به امروز در ایران امری عام و هنجارین است. در سال‌های اخیر یکی از دغدغه‌های سیاستگذاران، کاهش نرخ ازدواج بوده است زیرا بر اساس آمارها تعداد ازدواج در سالهای ۱۳۸۸ تا ۱۳۹۱ به دلیل رشد انفجاری جمعیت در دهه ۱۳۶۰ در حد بالا و مناسبی بوده است اما از سال ۱۳۹۵ تاکنون، تعداد ازدواج در کل کشور و در مناطق شهری و روستایی رو به کاهش نهاده است (۹)، اما به موازات چنین روندهایی پدیده چندهمسری همچنان با وجود کاهش اندک نرخ ازدواج و کاهش ازدواج چندهمسری کماکان در جامعه تداوم یافته است.

چندهمسری مردان دارای پیشینه‌ای بلند در تاریخ اقوام گوناگون و قوانین جوامع و در ادیان گوناگون است. این رفتار در اجتماعات نخستین، امر مناسبی شمرده شده و میان ملت‌های متمدن نیز رواج داشت (۱۱). قبل از اسلام تعدد زوجات توسط هندوها، یهودی‌ها، ایرانیان، اعراب، رومی‌ها، بابلی‌ها، تونسی‌ها و دیگران شناخته شده بود (۲۲). در عصر کنونی نیز پدیده چند همسری همچنان در بخش‌هایی از نقاط جهان رواج دارد. به‌طوری که چندهمسری یا تعدد زوجات در حدود ۴۸ کشور جهان در ذیل قانون مدنی به رسمیت شناخته شده است و در بیش از ۴۱ کشور جهان نیز با اعمال محدودیت‌های خاصی برای مهاجران و ادیان یا در ایالت‌های خاص مجاز شمرده شده است (۲۳). در همین راستا، قوانین خانواده در کشورهای مسلمان مدرن مرتبط با تعدد زوجات را می‌توان در سه دسته طبقه‌بندی کرد: کشورهایی که این عمل را کاملاً ممنوع کرده‌اند (ترکیه و تونس)، کشورهایی که با شرایط نسبتاً سخت‌گیرانه‌ای آن را مجاز دانسته‌اند (پاکستان، مصر، مراکش، اندونزی و مالزی) و آنهایی که راحت‌تر با آن برخورد می‌کنند (عربستان سعودی، ایران و قطر) (۳۰).

پژوهش‌هایی که در مورد این پدیده انجام شده‌است عمدتاً بر وجوه حقوقی، روان‌شناختی و از منظر زن اول به پدیده چندهمسری توجه کرده‌اند. چنانکه: پژوهش (۱۹) دریافت که کیفیت زندگی زناشویی در مردان چند همسر به میزان قابل توجهی کمتر از مردان تک همسر است، ولی میزان رضایت از زندگی مردان چند همسر نسبت به مردان تک همسر بیش‌تر می‌باشد. پژوهش (۲۵) پیامدهای چندهمسری را کاهش میزان

انطباق، انسجام، مشارکت و خودشکوفایی مردان در ساختار چند همسری و جابه‌جایی کارکردی رسوم و سنن تأمین‌کننده پذیرش اجتماعی چند همسری مردان دانسته‌اند. پژوهش (۱) زمینه‌های فرهنگی و استراتژی‌های کنش‌ورزی معطوف به استمرار چندهمسری را پذیرش اجتماعی چندهمسری، نقش مذهب و پیروی از سنت پیامبر، نداشتن اولاد ذکور، حمایت از زنان بی‌سرپرست، علاقه به فرزندآوری و ثروتمند بودن مردان را به‌عنوان مؤلفه‌های تعیین‌کننده‌ی گسترش چندهمسری شناسایی نموده‌اند. پژوهش (۱۵) نشان داده است که عملکرد خانواده‌ها بر حسب سن، مذهب، تحصیلات زنان و درآمد متفاوت است و عملکرد خانواده‌های تک‌همسر از خانواده‌های چندهمسر بهتر بوده است. پژوهش (۱۳) متغیرهای سنتی ازدواج، غرایز جنسی، بسترهای آزاد تعاملی، دلبستگی، نمای مذهبی، مقصرانگاری همسر اول، تسهیل‌گری خانوادگی، نمایش اقتدار، توانایی مالی و دو اقامتگاهی را در برانگیختگی مردان به زندگی چندهمسری مؤثر یافته‌است. پژوهش (۳۲) نشان داد که تحصیلات مردان، عوامل فرهنگی و مؤلفه‌های سنتی، اذن همسر اول و باورهای جنسی در چندهمسری مؤثرند. پژوهش (۵)، عوامل اصلی چندهمسری مردان را ازدواج‌های اجباری، ازدواج پسر عمو، اختلاف سنی در ازدواج اول، نابرابری و ناتوانی همسر اول در تولید فرزند پسر و عدم وجود جانشین مرد در صورت داشتن خانواده‌های صاحب زمین می‌داند. یافته‌های پژوهش (۱۸) نشان داد که عمدتاً مردان دارای وضعیت مالی خوب و جایگاه بالا در جامعه و مردان مهاجر مسلمان در روسیه اقدام به ازدواج دوم می‌کنند ولی بخشی از آنان در غیاب و بدون اطلاع به زن اول اقدام به ازدواج دوم نموده و تضمینی برای تداوم ازدواج دوم‌شان وجود ندارد.

به‌طور کلی، اولاً چندهمسری موضوعی است که کم‌تر بدان پرداخته شده و پژوهش‌هایی که در این مورد انجام شده نیز، اندک بوده‌اند. به دلیل حساسیت موضوع و به‌ویژه وجود این پدیده در اجتماعات بسته و سنتی، جلب همکاری با پژوهشگران در این زمینه احتمالاً با دشواری همراه بوده و همین امر شاید دلیلی برای پایین بودن میزان مطالعه و پژوهش درباره پدیده چندهمسری در ایران بوده است. ثانیاً مطالعات انجام شده درباره‌ی چندهمسری (تعدد زوجات) در ایران، بیش‌تر به روش کمی بوده و پژوهش‌هایی که در این زمینه با روش کیفی انجام شده‌اند، سهم بسیار اندکی را به خود اختصاص داده‌اند. ثالثاً پژوهش‌های انجام شده بیش‌تر از منظر فقهی و حقوقی به موضوع نگریسته و از نظر روش‌شناختی به‌صورت اسنادی و کتابخانه‌ای انجام گرفته‌اند. رابعاً تعداد بسیار ناچیزی از مطالعات از منظر مردان و زن دوم به موضوع چندهمسری پرداخته‌اند و عمده پژوهش‌ها از منظر زن

اول موضوع را بررسی کرده‌اند و از این‌رو دانش نظری موجود در مورد چندهمسری در جامعه هدف پژوهش یا مردان اندک است، بنا بر این انجام پژوهش‌هایی از این دست در این زمینه ضرورت دارد.

با وجود اینکه چند همسری در ایران نسبت به دیگر کشورهای مسلمان و همسایه کمتر است، اما از دیر باز در اجتماعات سنتی و عشیره‌ای تا حدودی پذیرفتنی بوده است زیرا میزان بالای چند همسری در برخی از مناطق مرزنشین و اجتماعات محلی گویای پذیرش آن است. در مورد میزان چند همسری در ایران آمار دقیقی در دسترس نیست، ولی برخی از مطالعات، تعداد خانوارهای چند زنه در ایران را ۲/۸ درصد اعلام کرده‌اند (۱۵) از جمله استان‌هایی که چند همسری در آن همچنان وجود دارد، استان خوزستان است که هم دارای تنوع قومی است و هم با توجه به تداوم ساختار اجتماعی و فرهنگی عشیره‌ای و طایفه‌ای در بین برخی از اقوام آن و وجود تعداد زیاد روستاها و شهرهای کوچک در این استان، چندهمسری نیز در بین برخی از مناطق آن رواج دارد. شهرستان باوی یکی از شهرستان‌های استان خوزستان است که تا سال ۱۳۸۹ بخشی از شهرستان اهواز بوده است و مشتمل بر شهرهای کوچک و روستاهای بسیاری است که هم دارای بافت عشیره‌ای و تنوع قومی‌اند و هم شغل اصلی اکثر روستائینان، کشاورزی است و هم چندهمسری از روش‌های مرسوم در این منطقه است. بومی بودن پژوهشگر، مشاهدات و تجربه‌ی زیسته‌ی او در جامعه محلی و نیز فقدان مطالعه‌ی علمی و جامعه‌شناختی در این مورد در جامعه هدف پژوهش، دلایل انتخاب این موضوع برای مطالعه بوده‌اند. لذا هدف اصلی پژوهش حاضر، کشف دلالت‌های معنایی چند همسری و درک و تفسیر مردان دارای چند همسر از پدیده چندهمسری است و سؤال اصلی پژوهش این است که مردان چندهمسر چه درک و تفسیری از چندهمسری دارند و چندهمسری با چه پیامدهایی در زندگی آنان همراه بوده است؟

چارچوب مفهومی

گری بکر در نظریه‌ی اقتصاد خانواده، ازدواج را پدیده‌ای دارای پیامدهای اقتصادی می‌داند که فرد در انتخاب همسر معمولاً گزینه‌ای را که برایش دارای حداکثر مطلوبیت باشد را برمی‌گزیند. در شرایطی که فرد با فردی کمتر از سطح مطلوب مورد انتظار خویش ازدواج کند ممکن است جبران این وضعیت و جهت دست‌یافتن به مطلوبیت بالاتر اقدام به ازدواج مجدد نماید. افزون بر این، به نظر وی وجه مهم اقتصادی خانواده چند همسری در این است که زنان در شرایط چند همسری بهتر از تک همسری عمل می‌کنند، زیرا بهایی که برای محصول خود دریافت می‌کنند بالاتر است و زنان چنانچه در طول دوره ازدواج درآمدی داشته

باشند، چند همسری از تک همسری بهتر است (۸). بر اساس مضامین نظریه انتخاب عقلانی نیز می‌توان گفت که انسان به عنوان موجودی عقلانی از راه محاسبه مستمر منافع حاصل از کنش خویش و در اینجا ازدواج مجدد و انتخاب همسر دوم، در صورتی تن به چنین ازدواجی می‌دهد که منفعتی از قبیل فرزندآوری، منزلت اجتماعی و ... در آن نهفته باشد.

مفهوم ازدواج مجدد به مثابه یک نهاد ناقص که توسط چرولین ارائه شد به این موضوع اشاره دارد که زوجین دارای تجربه ازدواج مجدد، با مشکلات و چالش‌هایی مواجه‌اند که در ازدواج اول رویاروی آن‌ها قرار نداشته است و افزون بر آن، فقدان حمایت اجتماعی و ضعف یا نبود هنجارهای اجتماعی حمایتگر در اجتماع، فشارها بر زندگی طرفین ازدواج دوم را سنگین‌تر می‌سازد (۱۰).

مفهوم چرخه‌ی عمر و استعاره فرزند به مثابه عصای دست والدین: در جامعه سنتی فرض بر این است که پس از ازدواج فرزندآوری صورت می‌گیرد و با مراقبت والدین بزرگ شده و حتی زمانی که فرزندان (هر دو جنس) با ازدواج از خانواده اصلی جدا می‌شوند، با نگاه کردن به گذشته در زندگی، برای حمایت از والدین خود در دوران پیری به نحوی اقدام خواهند کرد و به نوعی درصد جبران متقابل بر می‌آیند (۲۹).

گیدنز نیز بر روابط زنان یا هووها در خانواده‌های چندهمسری اشاره کرده است و بر آن است که هووها چه در یک مسکن مشترک زندگی کنند و چه به طور جداگانه، با وجود داشتن رابطه احیاناً دوستانه با یکدیگر، ولی شرایط و وضعیتی از زندگی زناشویی مستعد تنش، رقابت و حس حسادت در زمینه جلب توجه شوهر و برخورداری از محبت و مواهب مادی و معنوی او را تجربه می‌کنند (۳۱).

لذا با توجه به نظریه‌های موجود و مطالعات پیشین در مطالعه حاضر جهت حساسیت نظری مفاهیمی از قبیل ناباروری و فرزندآوری، آشوبناکی و تنش خانوادگی، ازدواج مجدد، ازدواج مجدد به مثابه نهاد ناقص، چرخه‌ی عمر و استعاره عصای دست بودن فرزند، انتخاب عقلانی و محاسبه‌گری مطلوبیت ازدواج دوم و ارزش فرزند را استخراج نموده که در جریان گردآوری و تحلیل داده‌ها مورد توجه بوده‌اند.

روش پژوهش و ابزار پژوهش

این پژوهش با رویکرد کیفی و بر اساس روش پدیدارشناسی تفسیری با هدف کشف و شناسایی دلالت‌های معنایی و درک تجربه‌ی زیسته‌ی چندهمسری در بین مردان انجام شده است. جامعه هدف آن، مردان دارای چند همسر ساکن در شهرستان باوی استان خوزستان است. نمونه پژوهش شامل ۱۷ نفر از

مردان دارای دو زن و بیش‌تر است که با استفاده از روش نمونه‌گیری هدفمند و گلوله برفی و بنا به معیار اشباع نظری انتخاب شده‌اند و به همین منظور «پاسخ‌دهندگان بر اساس تجربه‌شان در مورد پدیده مورد مطالعه به صورت غیر تصادفی انتخاب می‌شوند» (۷).

در این پژوهش از تکنیک مصاحبه‌ی عمیق جهت گردآوری داده‌ها استفاده شده است. تحلیل داده‌ها بر اساس روش تحلیل اسمیت انجام شده است. به همین منظور تحلیل داده‌ها در شش گام انجام شد، شامل: ۱. خواندن و دوباره خوانی ۲. یادداشت

برداری اولیه ۳. بسط مضمون‌های نمایان شونده ۴. جستجوی اتصالات و روابط بین تم‌ها ۵. تحلیل مورد بعدی (مشارکت‌کننده بعدی) ۶. جستجوی الگو در میان نمونه‌ها» (۳۵).

در این پژوهش از معیار مقبولیت برای اعتباریابی استفاده شده است که خود مبتنی بر مقبولیت پژوهشگر، مشاهده‌ی مصرانه، درگیری و شرکت طولانی مدت و مداوم با داده‌ها است. قابلیت تصدیق از راه حضور مستمر پژوهشگر در میدان پژوهش، انجام و استخراج دقیق مصاحبه‌ها، بهره‌گیری از روش ممیزی یا نظارت داوران پژوهشگر شده است.

جدول ۱. مشخصات مشارکت‌کنندگان در پژوهش

کد	سن	مدت ازدواج اول	مدت ازدواج دوم	تحصیلات	شغل	تعداد فرزند	نوع سکونت
۱	۵۷	۳۲ سال	۱۲ سال	فوق دیپلم	کارمند	۴	جداگانه
۲	۴۷	۲۰ سال	۷ سال	دیپلم	کارگر	-	هم‌خانه
۳	۶۰	۴۲ سال	۶ سال	دیپلم	کارگر	۳	جداگانه
۴	۵۰	۲۶ سال	۸ سال	دیپلم	آزاد	۵	جداگانه
۵	۵۵	۲۷ سال	۱۳ سال	دیپلم	کارمند	۳	جداگانه
۶	۶۴	۴۶ سال	۵ سال	پنجم ابتدایی	بازنشسته	۸	هم‌خانه
۷	۶۱	۳۵ سال	۱ سال	فوق دیپلم	کشاورز	۶	هم‌خانه
۸	۵۳	۲۵ سال	۸ سال	دوم راهنمایی	پیمانکار	۷	جداگانه
۹	۶۴	۳۸ سال	۱/۵ سال	سیکل	کشاورز	۵	هم‌خانه
۱۰	۵۵	۳۱ سال	۱ سال	دیپلم	کشاورز	۳	هم‌خانه
۱۱	۶۲	۴۱ سال	۷ سال	دیپلم	راننده	۶	هم‌خانه
۱۲	۵۶	۳۳	۵ سال	لیسانس	بازنشسته	۲	جداگانه
۱۳	۶۴	۳۵ سال	۱۵ سال	سیکل	آزاد	۱	هم‌خانه
۱۴	۷۰	۴۲ سال	۲۵ سال	لیسانس	بازنشسته	۱	هم‌خانه
۱۵	۴۴	۲۴ سال	۸ سال	پنجم ابتدایی	راننده	۲	هم‌خانه
۱۶	۶۱	۴۴ سال	۳۲ سال	پنجم ابتدایی	کشاورز	۱۶	جداگانه
۱۷	۳۳	۶ سال	۶ ماه	دیپلم	مغازه‌دار	-	جداگانه

یافته‌های پژوهش

جدول ۲. دلایل ازدواج دوم

مضمون اصلی	خرده‌مضمون	کد/مفهوم
	مشارکت‌کننده دینی	مجوز چهار زن بودن مرد، مجاز بودن چندهمسری از نظر دین، مجوزی از سوی دین، کسب اجر و ثواب، تأمین روحیه تنوع‌طلبی از راه شرعی
زمینه‌مندی فرهنگی	هنجاری بودن	محق دانستن چندهمسری، بلامانع بودن چندهمسری، نکوهیده نبودن ازدواج مجدد، تأمین نیازهای جنسی مردان و زنان، منفور بودن طلاق
	فسادزدایی	کاهش فساد، اجتناب از روابط نامشروع

فرستی برای زنان مجرد	رهایی از تجرد در زنان، فرصتی برای ازدواج، امکان ازدواج زنان مجرد، برآوردن نیازهای زنان مجرد، نیاز زنان مجرد به همسر، موقعیتی خوب برای زنان مجرد
روشنی اجاق خانواده احساس سرزندگی	لزوم حفظ نام خانوادگی، پسرخواهی، فرزند عامل دستیابی به خواسته‌ها احساس قدرت، حسی خوب به زندگی، حس جوانی و شادابی، احساس بهتر به زندگی
تأمین نیازهای مردانه در تکاپوی بهزیستی	برطرف شدن احتیاجات مردانه، لذتی برای مرد، تأمین نیازهای مردانه، پاسخگویی به احتیاجات مردان، تأمین روحیه‌ی تنوع‌طلبی، رفع نیازهای جنسی، ناتوانی زن اول در تأمین نیاز جنسی
ازدواج هدفمند	آگاهی از خواسته‌های زندگی، آزادی در انتخاب همسر دوم، تحقق یافتن فرزندآوری، تقسیم کار، تحقق خواسته‌ها
ناخرسندی از ازدواج پیشین	فقدان تجربه عشق، چالش دوست داشتن نارضایتی از زندگی، نداشتن تفاهم، سوءتفاهم زیاد
عشق در محاق نارضایتی	وضعیت مناسب برای ازدواج مجدد، توانایی تعدد زوجات، تأمین مادی و عاطفی زن، اطمینان از ایجاد عدالت
توانمندی اقتصادی	تولنایی تأمین چند زندگی، اهمیت توان مالی، وضعیت مالی خوب مرد، تأثیر وضعیت مالی
تمکن مالی	ازدواج برای داشتن فرزند، نداشتن فرزند، چاره‌ای برای فرزندآوری، نازایی همسر
ناتوانی همسر در فرزندآوری	تأمین نیروی کار، علاقه به داشتن فرزند پسر، داشتن وارث
ازدواج اقتضایی	ناتوانایی جسمی زن اول، ناتوانی زن در انجام وظایف
پسرخواهی	ایجاد محبت و دلبستگی، ایجاد علاقه، آشنایی قبل از ازدواج
ناتوانی جسمی زن اول	احساس علاقه، حس تمایل
دلدادگی قبلی	
ایجاد علاقه	
انگیزه‌ی وصال	

فرستی ایجاد می‌کند تا در صورت مطلقه بودن، بیوه بودن یا داشتن سن بالا، بتوانند ازدواج کنند یا نیازهای مادی خود را به واسطه ازدواج با مردی دارای توانایی مادی مناسب، برطرف کنند. خرده‌مضمون روشنی اجاق خانواده به نیاز به داشتن فرزند یا اولاد ذکور اشاره دارد. همان‌طوری که مشارکت‌کننده کد ۳ می‌گوید که: واقعاً دلم می‌خواست پسری داشته باشم تا ادامه‌دهنده نسلم بوده و در ایام پیری عصای دستم باشد».

مضمون اصلی در تکاپوی بهزیستی به توجیهات و دلایل مردان برای ازدواج مجدد، اشاره می‌کند. عدم رضایت از زندگی و فقدان شادی در زندگی همراه با نداشتن همسری سالم و جوان برای ارضای خواسته‌های خود، توجیهاتی هستند که مردان به‌عنوان دلایل ازدواج مجدد خود عنوان می‌کنند. برای نمونه خرده‌مضمون احساس سرزندگی اشاره دارد به نیاز مرد به وجود زنی دیگر و تأثیر آن بر ایجاد حس خوب در زندگی و احساس قدرت و نشاط. مشارکت‌کننده کد ۶ در این باره می‌گوید: مرد اگر زن دوم بگیرد روحیه خوبی می‌گیرد؛ بویژه اگر زن دوم جوان باشد، باعث شادابی مرد می‌شود. خرده‌مضمون تأمین نیازهای

مضمون اصلی **زمینه‌مندی فرهنگی** اشاره به این دارد که «تعدد زوجات ناشی از زمینه‌ها، آیین‌ها و سنت‌های شکل گرفته در طول زمان است» (۱۲). این پدیده در طول تاریخ، تابع زمان، جوامع و سرزمین‌های گوناگون بوده است (۳۴). برای نمونه در خرده‌مضمون مشارکت‌کننده مذهبی، سفارشات و احکام دینی و مذهبی مستمسکی برای توجیه شرعی و قابل قبول نمایاندن آن است. چنانکه مشارکت‌کننده کد ۴ چندهمسری را مجالی برای کنش‌ورزی دینی مردان و حفظ عفت می‌داند: «چند زنه بودن مرد و دادن این فرصت به او که می‌تونه تا چهار زن اختیار کنه، برای مردان مجال خوبی است تا از ایجاد رابطه‌های بی سر و ته و زودگذر، دوری کنن». خرده‌مضمون هنجاربودگی به مقبولیت پدیده‌ی چندهمسری در عرف، آداب و رسوم اجتماعات اشاره دارد. چنانکه، مشارکت‌کننده کد ۱۷ بیان می‌کند که: «اگه مرد توی زندگیش نتونه به اون چیزی که توی سر داره برسه، خدا براش راه‌حلی گذاشته که می‌تونه چند زن همزمان داشته باشه و مورد تأیید جامعه است». خرده‌مضمون ازدواج دوم به مثابه فرصتی برای زنان مجرد؛ به گفته مشارکت‌کننده کد ۹: «برای زنان

نیازهای زنانم را کاملاً تأمین کنم، چرا نباید ازدواج مجدد کنم». خرده‌مضمون تمکن مالی به توانایی مرد در امرار معاش چند خانواده به صورت همزمان، می‌پردازد. مشارکت‌کننده کد ۲ درباره‌ی توانایی اداره کردن دو زندگی، می‌گوید: «مردانی که وضع مالی خوبی دارن و قادر به اداره کردن درست دو زندگی باشن، میتونن با ازدواج دوم از جمعیت رو به زیاد دختران مجرد بالای سی سال، کم کنن». مشارکت‌کننده کد ۶ درباره‌ی توانایی مالی خود و امکان ازدواج مجددش می‌گوید: «مردی که وضع مادی خوبی دارد، هیچ مشکلی وجود ندارد که اگر زن دوم بگیرد، بلکه کار ثوابی هم انجام داده».

در مضمون اصلی **ازدواج اقتضایی** به ازدواج به عنوان برآورنده خواسته و نیاز نگریسته می‌شود که می‌توان به وسیله آن کمبودی را جبران کرد و خواسته خود را پژوهشگر ساخت. چنانکه مشارکت‌کننده کد ۲ درباره قصد خود از ازدواج مجدد می‌گوید: «وقتی می‌دونم که مشکل بچه‌دار نشدنم از جانب زن اولم هست، چرا نخوام زن دوم بگیرم که بتونم بچه‌دار بشم ... من توی زندگیم تنها مشکلی که داشتم فقط نداشتن بچه بود و از زنم خیلی راضی‌ام و اگه دوباره ازدواج کردم به خاطر بچه بوده و بس». مشارکت‌کننده کد ۱۲ نیز می‌گوید: «از زن اولم نتوانستم بچه‌دار شوم. نزدیک سی سال ... به مراکز درمانی گوناگون مراجعه کردیم، ولی موفق نشدیم». خرده مضمون پسرخواهی، نیز اشاره به این دارد که گاهی ازدواج دوم به علت نداشتن فرزند ذکور رخ می‌دهد زیرا در مناطق سنتی باور به حفظ نسل و اتکای والدین در پیری به فرزندان ذکور اهمیت زیادی دارد. در این مورد مشارکت‌کننده کد ۳ می‌گوید: «ازدواج مجددم باعث شد که پسر دار شوم و به خواسته‌ام برسم و آنچه را که زن اولم نتوانسته بود به من دهد، با ازدواج دومم، به آن تحقق بخشم». مشارکت‌کننده کد ۸ درباره‌ی نداشتن وارث و اصرار خانواده بر ازدواج مجددش می‌گوید: «من هیچ مشکلی با زنم نداشتم. مشکل ما فقط پسر زادن نبودن زنم بود. اون زمان، خیلی تلاش کردیم تا پسر دار بشیم ولی نشد». خرده مضمون ناتوانی جسمی زن اول هم روایت مشارکت‌کننده کد ۶ است که درباره‌ی دلیل ازدواج مجددش می‌گوید: «زن اولم از چند سال پیش مریض شد و از پس وظایف خانه و وظایف زناشویی برنمی‌آمد. رفت و آمد خانه ما هم زیاد است و من دوست و فامیل زیاد دارم. این ناتوانی زنم در مهمانداری و انجام ندادن کارهای منزل، باعث بهم ریخته شدن منزل شده بود».

مضمون اصلی **انگیزه‌ی وصال** این مضمون شامل دو درون‌مایه‌ی آشنایی قبلی و ایجاد دل‌بستگی عاطفی دو سویه بین طرفین است. در این مضمون ازدواج به سر انجام نهایی دو میل و اراده دو جانبه مشحون از عشق و علاقه طرفین و یا آشنا بودن

مردانه به مهم بودن برآوردن نیاز جنسی و عاطفی مردان می‌پردازد. شاید ارضای نیازهای مرد، از شایع‌ترین توجیهات او برای ازدواج مجدد است. مشارکت‌کننده کد ۸ بیان می‌کند که: چند زنه بودن مرد این امکان رو به اون میداد تا بتونه درحالی‌که زندگی اول خودش رو حفظ کرده، یه زن دوم هم داشته باشه و نیازهای خودش رو اگه با زن اول، تأمین نکرده باشه، با ازدواج مجددش اون نیازها رو بتونه تأمین کنه. در خرده‌مضمون هدف‌مندی ازدواج تحقق خواسته‌ی مرد می‌تواند باعث ازدواج مجدد و اختیار کردن زن دوم باشد. چنانکه مشارکت‌کننده کد ۵ می‌گوید: زن دوم رو با آگاهی و شناخت بیش‌تر، انتخاب کردم. مشارکت‌کننده‌ی کد ۷ بر آن است که: زن دومی که مرد اختیار می‌کند، با اختیار تام خودش است و هیچکس جز خودش، دخالتی در انتخاب زن ندارد؛ چون مرد اکنون می‌داند که چه می‌خواهد». مضمون اصلی **ناخرسندی از زندگی** بیانگر شرایطی همچون ازدواج تحمیلی، سنتی و بدون عشق، چالش دوست داشتن همسر و در نتیجه نداشتن احساس رضایت از زندگی زناشویی است و این شرایط در مواردی موجب روی‌آوری مردان متأهل به سمت تعدد زوجات بوده است. چنانکه مشارکت‌کننده‌ی کد ۱ درباره‌ی دلیل ازدواج مجدد خود می‌گوید: «در ازدواج اولم، هیچگونه دخالتی نداشتم و همسرم دخترعمویم بود و با تصمیم خانواده و بدون خواست خودم ازدواج کردم و در زندگی با ایشون من عشق و محبت رو تجربه نکردم». مشارکت‌کننده کد ۵ درباره‌ی وضعیت زندگی خود با همسر اولش می‌گوید: «زندگیمون در ظاهر و از بیرون خوب نشون می‌داد، ولی من و خانمم هیچ درکی از هم نداشتم و اونم هیچ‌وقت من و خواسته‌هام از زندگی رو درک نکرد».

مضمون اصلی **توانمندی اقتصادی** این مضمون از دو خرده‌مضمون کفایت تعدد زوجات و تمکن مالی تشکیل شده است. توان مالی از دیر باز به عنوان یکی از ملاک‌های چندهمسری مطرح بوده است که با توجه به آن مردان می‌توانستند زنان متعددی داشته باشند. خرده‌مضمون کفایت تعدد زوجات به شرایط مناسب مرد برای تعدد زوجات اشاره دارد. مشارکت‌کننده کد ۹ از شرایط مناسب خود برای ازدواج دوم می‌گوید: «هم از لحاظ مالی توانا بودم و روی هر کسی دست می‌گذاشتم راضی می‌شد با من ازدواج کنه و هم از نظر جسمی سالم هستم پس دلیلی نداره که خودم را از ازدواج و گرفتن زن دوم محروم کنم». مشارکت‌کننده کد ۱۶ از ایجاد عدالت بین زنان خود و توجیه چندهمسری‌اش می‌گوید: «من از خودم بابت برقراری عدالت بین زنانم مطمئن بودم که اقدام به سه بار ازدواج کردم. الان هر کدام از زنانم خانه خود را دارند و هر سال هم آنها را به سفرهای زیارتی و سیاحتی می‌برم و هیچ تفاوتی بین آنها نمی‌گذارم. پس وقتی توانسته‌ام

قبل از ازدواج اشاره دارد. در خرده‌مضمون آشنایی قبلی عمدتاً وجود رابطه کاری قبل از ازدواج زمینه‌ساز ازدواج بوده است. چنانکه مشارکت‌کننده کد ۵ درباره نحوه ازدواج دوم خودش می‌گوید که: «با زن دومم در محل کارم آشنا شدم و مدتی باهم بودیم و کم‌کم از هم خوشمون اومد. تصمیم گرفتیم رابطه‌مون رو رسمی کنیم و رقتم خواستگاریش، خانواده‌اش هم زیاد در مورد متأهل بودنم سخت نگرفتن و ... باهم ازدواج کردیم». خرده‌مضمون ایجاد دل‌بستگی به شکل‌گیری نوعی از روابط عاطفی و عاشقانه و به تبع احساس نیاز به هم‌نشینی، هم‌زیستی و احساس آرامش در کنار فردی دیگر اشاره می‌کند. در این گونه از احساسات

دو جانبه معمولاً ازدواج راهی برای حفظ تماس، رابطه و وصال بین دو فرد است و بر خلاف تصور مرسوم در جامعه بخشی از ازدواج‌های دوم در جامعه هدف از این سنخ بوده است. برای نمونه مشارکت‌کننده کد ۱۴ در این مورد می‌گوید: «با همسر دومم طی بازدیدهای کاری که داشتم، آشنا شدم و از اخلاق و رفتارش خوشم اومد. البته هیچ رابطه‌ای بینمون قبل از ازدواج پیش نیومد، ولی بخاطر شخصیت‌اش بهش علاقمند شدم». مشارکت‌کننده کد ۱۶ درباره چگونگی ازدواج خود می‌گوید: «زن دوم خودم را چند باری قبل از ازدواجمان، از دور دیده بودم، ولی در جریان دیدارهای نزدیک‌مان، عاشقش شدم».

جدول ۳. پیامدهای چندزنی

پیامدها	مضمون اصلی تنگنای معیشتی	خرده مضمون مشکلات مالی	کد/مفهوم
		بالا بودن مخارج	کاهش توان مالی، عامل ایجاد بحران مالی
	نابسامانی خانوادگی	تنش بین خانواده‌های زوجین	افزایش هزینه‌ها، ایجاد مشکلات معیشتی
		تأثیرپذیری فرزندان	مخالفت خانواده با ازدواج مجدد مرد، قطع روابط خانوادگی، ایجاد تعارض، خصومت، اختلاف، درگیری خانوادگی
		تضعیف پیوند زناشویی	آسیب‌پذیری روابط، تأثیرپذیری فرزندانم از همسر اول، رفتار خصمانه، همیشگی نبودن حضور پدر
		افزایش مشکلات خانوادگی	گسست احساسی، مولد حس انزجار، فاصله بین زوجین، افت روابط صمیمانه‌ی زوجین، سردی رابطه بین زوجین، ایجاد درگیری
۹	آسیب‌پذیری روانی اعضای خانواده	فرسایش روانی مرد	وجود حتمی اختلافات، ایجاد مشکلات، دو برابر شدن مشکلات، اوقات تلخی
		فرسایش روانی زنان	احساس شرمندگی، خجالت‌زدگی، زیر فشار بودن، احساس خطاکار بودن، احساس پشیمانی، احساس نگرانی
		فرسایش روانی فرزندان	رفتارهای نامتعادل، احساس پریشانی، احساس خوار، رفتار خصمانه، احساس حسادت، احساس رقابت
		مورد استهزا قرار گرفتن	تأثیر حس حسادت، رفتارهای نامتعادل، احساس دشمنی و کینه‌توزی، احساس شرمندگی، احساس خجالت‌زدگی (در بین فرزندان)
	ازدواج مطلوب	مداخله‌گری اطرافیان	مورد تمسخر قرار گرفتن، کنایه و تمسخر
		تأمین خواسته‌ها در ازدواج دوم	ملامت و سرزنش، معضل محیط‌های کوچک
		گزینش شخصی	برآورده شدن آرزوهای مردانه، تنوع مطلوب در زندگی، احساس سرزندگی در ازدواج دوم، تجربه‌ی خوب، طعم زندگی واقعی
۱۰	امکان‌پذیری تداوم نسل	تجربه‌ی عشق	انتخاب آزادانه، انتخاب مستقل، تصمیم دوسویه در ازدواج دوم
		بقای دودمان	ازدواج با عشق، تمایل دو سویه در ازدواج دوم
		منزلت‌آفرینی فرزند	احتیاج به داشتن فرزند، فشار خانواده به داشتن وارث، داشتن جانشین، امیدزایی
			فرزند به مثابه قدرتمندی مرد، شکوه فرزند

مضمون اصلی «تنگنای معیشتی» از دو درون‌مایه «مشکلات مالی» و «بالا بودن مخارج» تشکیل شده است. این مضمون بر وجود مشکلات و پیامدهای منفی اقتصادی چندهمسری دلالت دارد زیرا وجود دو همسر و تعدادی فرزند، مخارج خانواده را افزایش داده و باعث ایجاد مشکلاتی در تأمین معیشت و مخارج خانواده می‌شود. تحلیل داده‌های پژوهش نشان می‌دهد که حدود نیمی از خانواده‌های چند همسر - ۸ خانواده - پس از ازدواج دوم در مشارکت‌کننده تأمین معیشت دو خانواده‌ی مستقل و جدا از هم با تنگناها و مشکلات معیشتی مواجه شده‌اند. برای نمونه در خرده‌مضمون «مشکلات مالی» مشارکت‌کنندگان از دشواری تأمین معیشت دو خانواده سخن می‌گویند. چنانکه مشارکت‌کننده کد ۴ در این باره می‌گوید: «وضعیت مالی‌ام چند سالی است که با بحران مواجه شده و واقعاً ازدواج دوم باعث شده که خرج و مخارجم دو برابر شود و به خاطر تأمین دو خانواده مجبور به فروش بعضی از املاک خودم شدم تا بتونم برای همسرانم خانه‌های جداگانه‌ای بگیرم». مشارکت‌کننده کد ۱۲ درباره‌ی کاهش قدرت اقتصادی خود بعد از ازدواج مجددش، می‌گوید: «نکته‌ی منفی ازدواج مجدد، مشکل اقتصادی است. خودم با یک حقوق نمی‌تونم دو خانواده را آن‌طور که شاید و باید، اداره کنم و حقوقم کفاف نمی‌دهد». خرده‌مضمون «بالا بودن مخارج» نیز به افزایش هزینه‌ها اشاره دارد. برای مثال مشارکت‌کننده‌ی کد ۵ از دو برابر شدن هزینه‌ها بعد از ازدواج مجدد، بیان می‌کند که: «داشتن چند زن همزمان باعث افزایش شدید هزینه‌ها میشه و این توان مالی مرد رو پایین میاره».

مضمون اصلی «نابسامانی خانوادگی» دلالت دارد بر وجود جو آشفته‌ی خانواده و برهم‌کنش‌های تنش‌آلود اعضای خانواده یکی از پیامدهای چندهمسری در بین بخشی از نمونه هدف مطالعه بوده است. فضای خانوادگی پرتنش، مشاجره‌ها و اختلافات میان هووها و فرزندان، محیط خانوادگی را نا امن می‌سازد. این مضمون ریشه در مفاهیم و گزاره‌های مستخرج از مصاحبه‌ها دارد و شامل درون‌مایه‌های تنش بین خانواده‌های زوجین، تأثیرپذیری فرزندان، تضعیف پیوند زناشویی و افزایش مشکلات خانوادگی است. ازدواج مجدد مرد مشکلات فراوانی را بر خانواده تحمیل می‌کند که هر کدام از آن‌ها باعث ایجاد بحران و تنش در روابط اعضای خانواده با یکدیگر می‌شود. برای نمونه در خرده‌مضمون «تنش بین خانواده‌های زوجین»، ازدواج مجدد

مرد، در موارد زیادی باعث به هم خوردن روابط خانوادگی زوجین و ایجاد درگیری و دعوای کلامی و فیزیکی شده است. چنانکه مشارکت‌کننده کد ۵ درباره‌ی مشکلاتی که بعد از ازدواج مجدد برای وی پیش آمده می‌گوید: «وقتی ازدواج مجدد علنی شد و خانواده‌ی زن اولم از موضوع با خبر شدند، دعوای حسابی راه انداختن و کار به دعوای فیزیکی کشید. خانم چند ماه قهر کرد و جواب تلفنهام رو هم نمی‌داد و بعدش برام کلی شرط و شروط گذاشت تا راضی بشه برگرده». در خرده مضمون «تأثیرپذیری فرزندان» به تأثیر مشکلات پیش آمده بین زوجین بر فرزندان پرداخته می‌شود. برای مثال مشارکت‌کننده‌ی کد ۱ درباره‌ی رفتار فرزندان خود بعد از ازدواج مجددش می‌گوید: «فرزندان پسر من از همسر اول، به خاطر حضور در زمانهایی که مادرشان پرخاشگری می‌کرد و دعوای لفظی مکرری که با مادرشان داشتیم، گاهی تحت تأثیر قرار می‌گرفتن». خرده‌مضمون «تضعیف پیوند زناشویی» به سردی روابط بین زوجین اشاره می‌کند. مشارکت‌کننده کد ۱۵ از دوری کردن همسر خود بعد از ازدواجش می‌گوید: «زن اولم رو خیلی دوست دارم ولی فکر نمی‌کردم که با ازدواج اونو از دست بدم و در حد یه شناسنامه فقط زن و شوهر باشیم زیرا زن اولم بعد از ازدوایم، کلاً دیگه روابطش رو باهام خیلی کم کرد و بیش‌تر وقتش خونه پدرشه». همچنین «افزایش مشکلات خانوادگی» در خانواده‌های چندهمسری شیوع دارد. مشارکت‌کننده کد ۲ در این مورد می‌گوید: «همیشه سعی می‌کنم بین زن‌هایم تفاوتی قائل نشوم ولی باز هم اختلافاتی پیش می‌آید». مشارکت‌کننده کد ۱۱ نیز از زیاد شدن مشکلات خانوادگی‌اش شاکی است و می‌گوید: «گاهی نمی‌تونم روی خانواده کنترل داشته باشم».

مضمون اصلی «آسیب روحی - روانی اعضای

خانواده» این مضمون شامل درون‌مایه‌های آسیب‌پذیری روانی مرد، آسیب‌پذیری روانی زنان و آسیب‌پذیری روانی فرزندان است. از پیامدهای چندهمسری مرد که همه‌ی اعضای خانواده را درگیر خود می‌کند، تنش‌های خانوادگی فرساینده روحیه و آزارنده روان و بر هم زنده آرامش خانواده است. برای نمونه خرده‌مضمون «آسیب‌پذیری روانی مرد»، به پیامدهای روانی چندهمسری برای مرد اشاره می‌کند. چنانکه مشارکت‌کننده کد ۷ در این باره می‌گوید: «تا بخوام حرفی بزنم یا اعتراضی کنم، همه می‌گن که مجبور نبودی زن دوم بگیری؟ و گرفتن زن دوم این دردسرها

را هم دارد. یعنی همیشه کاری می‌کنند تا حس گناه و عذاب وجدان داشته باشم و زیر فشار قرار بگیرم». مشارکت‌کننده کد ۸ نیز می‌گوید: «زن اولم زنی فهمیده و با درک و شعور بالاست گاهی از اینکه زن دوم گرفته‌ام، در برابرش احساس شرمندگی می‌کنم». در خرده‌مضمون «آسیب‌پذیری روانی زنان»، مشارکت‌کننده کد ۱۴ بر آن است که: «زنان روحیه حساس و شکننده‌ای دارند به همین خاطر زن اول معمولاً بعد از ازدواج همسرش احساس خسران بیش‌تری می‌کند و کار همسرش رو به عنوان نوعی تحقیر شخصیت‌اش می‌دونه». مشارکت‌کننده کد ۳ در مورد خرده‌مضمون «آسیب‌پذیری روانی فرزندان»، می‌گوید: «ازدواج مجدد، حس سرافکندگی را به بچه‌هایم می‌دهد. دخترانم می‌گویند که ازدواج مجدد باعث خجالت‌زدگی آنها جلوی همسران‌شان و خانواده آنها شده است». مشارکت‌کننده کد ۴ هم می‌گوید: «دخترانم می‌گفتن که با این کارم باعث خجالت‌زدگیشون پیش دوستان‌شان شدم و دیگه روشون نمی‌شه برن مدرسه و بچه‌ها ازشون بپرسن که: «چرا باباتون زن دوم گرفت؟».

مضمون اصلی «دخالت دیگران در زندگی» مشتمل بر دو درون‌مایه‌ی مورد استهزاء قرار گرفتن و مداخله‌گری اطرافیان است. در اجتماعات کوچک که مردم یکدیگر را می‌شناسند، دخالت در زندگی بیش‌تر انجام می‌گیرد. برای نمونه در خرده مضمون «مورد استهزاء قرار گرفتن»، اطلاع از زندگی و روند آن، باعث شده که دیگران نیز برای شوخی یا از روی قصد و به منظور آزار رساندن، فرد را مورد تمسخر قرار داده و وضعیت ناراحت‌کننده‌ای را برای او بوجود بیاورند. چنانکه مشارکت‌کننده کد ۱ می‌گوید: «به دلیل دو زنه بودنم، گاهی مورد کنایه و استهزاء دوستان و اطرافیان قرار می‌گیرم که برام اذیت کننده است». مشارکت‌کننده کد ۲ نیز می‌گوید: «دوستان و اطرافیان گاهی با متلک پرورندن بهم می‌گن که: «کی انشالله قراره زن سوم رو بگیری که بیایم عروسیت». در خرده مضمون «مداخله‌گری اطرافیان» به دلیل کوچک بودن محیط و شناخت بیش‌تر افراد و خانواده‌ها از هم‌دیگر، دخالت در زندگی نیز زیاد اتفاق می‌افتد که این امر می‌تواند مولد مشکلات جدیدی برای خانواده‌ها باشد. از همین روی، مشارکت‌کننده کد ۴ در این مورد می‌گوید: «چون محیطی که توی اون زندگی می‌کنم خیلی کوچیکه، مردم توی

زندگی هم خیلی سرک میکشن و هر کی هم منو دیده، سرزنشم کرده که چرا زن دوم گرفتم و زن اولم چه مشکلی داشت که رفتم و سرش هوو آوردم و ازاین حرفا». مشارکت‌کننده کد ۷ نیز در این باره می‌گوید که: «در شهرها و مناطق کوچک به علت شناخت مردم از یکدیگر، گاهی برخی افراد بویژه زنان، با دخالت کردن در امور زندگی همدیگر، باعث بوجود آمدن اختلاف در این نوع از خانواده‌ها می‌شوند».

مضمون اصلی «ازدواج مطلوب» مشتمل بر خرده‌مضامین تأمین خواسته‌ها و ایده‌آل‌ها در ازدواج دوم، گزینش شخصی و تعقل در ازدواج جدید و تجربه عشق است. تعدادی از مشارکت‌کنندگان در پژوهش اظهار داشته‌اند که ازدواج اول آنان از نوع ازدواج سستی یا فامیلی بوده‌است که به دلایلی همچون دیگری‌پسندی و مبتنی بر تصمیم خانواده بودن به ناخرسندی از ازدواج پیشین منجر شده است. در حالی که در ازدواج دوم تصمیم‌گیرنده‌ی اصلی خود اوست و از این روی ازدواجی مطلوب است. چنانکه مشارکت‌کننده‌ی کد ۵ در رابطه با خرده‌مضمون گزینش شخصی و تعقل در ازدواج دوم می‌گوید: «همسر اولم دختر عمویم بود و خانواده‌هامون تصمیم گرفتن ازدواج کنیم و اون موقع کم سن بودیم و درک درستی از ازدواج نداشتیم و قبول کردیم ... اما در ازدواج مجدد بنا به خواسته‌ها و نیازهایی که داشتم و برطرف نمی‌شد. با تصمیم خودم فرد ایده‌آلم را پیدا و ازدواج کردم». مشارکت‌کننده کد ۹ هم تصمیم شخصی، جوانی همسر و عاشقی را مطرح کرده است: «زندگی با یه زن جوانتر باعث می‌شود که به مرد حس قدرتمندی و جوانی داده شود و این بر روحیه‌اش تأثیر خوبی می‌گذارد و من به دلیل عاشق شدن و تمایل به زن جوانتر ازدواج مجدد کردم». مشارکت‌کننده کد ۱۰ بر آن است که «هر فردی باید زنش رو با آگاهی و شناخت انتخاب کنه و در صورت مناسب بودن شرایط، ازدواج انجام بشه و من در ازدواج دومم همین کارو کردم» که دال بر خرده‌مضمون دستیابی به ایده‌آل‌ها است. این تلقی از ازدواج دوم به نوعی یادآور نقش همسان همسری بر رضایت از زندگی زن‌اشویی است (۳۹).

مضمون اصلی «امکان‌پذیری تداوم نسل» از درون‌مایه‌های بقای دودمان و منزلت‌آفرینی فرزند تشکیل شده است. فرزندآوری و تجدید نسل یکی از کارکردهای مهم خانواده به حساب می‌آید. در بسیاری از جوامع وجود فرزند از کارکردهای اصلی هویت‌بخش خانواده بوده و عامل استحکام و مانع فروپاشی

و گسست زندگی زوجین است. چنانکه مشارکت‌کننده کد ۸ در مورد لزوم حفظ نام خانوادگی و بقای دودمان می‌گوید: «من هیچ مشکلی با زنم نداشتم. مشکل ما فقط نازا بودن زنم بود چون وجود فرزند برای حفظ نام خانواده مهمه» و مشارکت‌کننده کد ۱۰ علاوه بر موضوع تداوم دودمان بر موضوع منزلت فرزند ذکور برای خانواده تأکید دارد: «مشکل ما فقط پسرزا نبودن زنمه. اون زمان، خیلی تلاش کردیم تا پسر دار بشیم ولی نشد. زنم هم بعد از زایمان چهارمش، دیسک کمر گرفت و دکتر اونو از بارداری مجدد، منع کرد. برای منزلت خانواده‌ام پسر داشتن مهم بود و خیلی بهم اصرار می‌کردن که زن دوم بگیرم و چند سال تو گوشم می‌خوندن که این همه ثروتت برا کی بمونه و میخوای دوماادات ثروتت رو صاحب بشن».

بحث و نتیجه‌گیری

اکنون در راستای پاسخ گفتن به پرسش‌های اصلی پژوهش و انسجام بخشیدن به نتایج برآمده از فرایند کل پژوهش در قالب یک ساختار مشخص تلاش داریم تا دلالت‌های معنایی برآمده از تحلیل یافته‌های مطالعه را ارائه دهیم. در این ارتباط، مشارکت‌کنندگان بر مفاهیم و مقولاتی اذعان داشته‌اند که ناظر بر دلالت‌های معنایی چندهمسری و پیامدهای آن بر زندگی مردان چندهمسر بوده‌اند. چنانکه دیدیم، مردان به عنوان عنصر مهم و ستون اصلی خانواده در زمینه ازدواج مجدد تفاسیر و توجیهات ویژه‌ی خود را دارند. زمینه‌مندی فرهنگی ناشی از مقبولیت مذهبی و فرهنگی چندهمسری، مبانی مشروعیت‌بخش و تأییدکننده این گونه‌ی ازدواج، وجود زمینه‌های مذهبی، پذیرش فرهنگی و هنجاری شدن و عادی‌پنداری آن به لحاظ اجتماعی، این امکان را برای مردان فراهم کرده است که بتوانند به طور همزمان تا چهار زن دائمی اختیار کنند. از دیدگاه مشارکت‌کنندگان در پژوهش توانمندی اقتصادی و تمکن مالی مرد، وجود دختران مجرد بازمانده از ازدواج یا زنان بیوه و امکان تأمین مادی آنان مستمسکی برای ازدواج مجدد مردان و فرصتی برای زنان مجرد تلقی می‌گردد. توجیه فرهنگی و سنت اجتماعی حول مفهوم روشنی اجاق خانواده در پیوند با مضامینی همچون ازدواج اقتصادی با تمسک به دلایلی همچون ناتوانی همسر در فرزندآوری، پسرخواهی مرد و ناتوانی جسمی زن اول که گونه‌ای از ازدواج اجباری و مصلحت‌آمیز را تداعی می‌کند و هم‌آیندی آن

با مضمون ناخرسندی از ازدواج پیشین که بیانگر شرایط ناسازواره‌ای همچون ازدواج (اول) تحمیلی، سنتی و بدون عشق همراه با چالش فقدان عشق همسر و در نتیجه نداشتن احساس رضایت از زندگی زناشویی است، بستری را برای باورپذیری ادعاهایی همچون عدم رضایت از زندگی قبلی، ارضای نیازهای جنسی، دوری و اجتناب از روابط نامشروع و پذیرش اجتماعی و فرهنگی مضمون فسادزدایی را فراهم می‌سازد که می‌توانند مقبولیت اقدام به ازدواج مجدد مردان را در پی داشته باشند.

از نکات در خور اهمیت در این مورد می‌توان به مضمون ازدواج (دوم) عاشقانه با عنوان انگیزه وصال اشاره کرد که در بین تعدادی از مشارکت‌کنندگان در پژوهش مشاهده شده است و آن ازدواجی متأثر از نوعی از دل‌بستگی عاطفی دو سویه بین (یک مرد متأهل با یک زن بیوه یا دختری بازمانده از ازدواج) است که سرانجام دو میل مشحون از عشق، به وصال نائل آمده‌اند. به گفته بخش قابل توجهی از مشارکت‌کنندگان در پژوهش، آنان عمدتاً مواجهه‌ای انفعالی با ازدواج اول خویش داشته و خانواده تصمیم‌گیرنده اصلی در ازدواج آنان بوده است، ولی در ازدواج دوم، با توجه به خواسته‌های اندیشیده شده و خردمندانه‌ی خویش در مورد زندگی زناشویی‌شان، اقدام به ازدواج مجدد کرده‌اند. اینان بر آن‌لند که ناخرسندی از زندگی و عدم تجربه عشق در ازدواج قبلی، آنان را به تکاپوی به‌زیستی با هدف احساس سرزندگی و تأمین نیازهای مردانه از راه ازدواج هدفمند واداشته است که تعدادی از مشارکت‌کنندگان در پژوهش بدان اشاره داشته‌اند. از منظر دلالت‌های معنایی، نتایج این مطالعه با نتایج مطالعات: (۱) و (۱۶) در زمینه بسترمندی فرهنگی اعم از مذهبی و پیروی از سنت؛ پژوهش (۱۳) از نظر نمای مذهبی و توانایی مالی، پژوهش (۲۸) توانایی مالی، مشکلات جسمانی و رفتاری زن؛ پژوهش (۱۷) در زمینه حمایت از دختران و زنان بی‌سرپرست؛ م پژوهش (۲۶) توجیهاتی چون، توانایی مالی و مذكرزایی؛ پژوهش (۱۱)، ضرورت‌های اجتناب‌ناپذیر، پژوهش (۲۱) توانایی مرد در عدالت‌ورزی میان همسران؛ پژوهش (۳۲) نقش عوامل فرهنگی و مؤلفه‌های سنتی، پژوهش (۲۹) بی‌فرزندگی، پژوهش (۳۶) افزایش تعداد اولاد ذکور؛ پژوهش (۲۷) ناباروری یا داشتن تنها فرزند دختر، ازدواج عاشقانه شوهر و فشار خانواده زن و شوهر؛ همخوانی دارد.

در مشارکت‌کننده پرسش از پیامدهای چندهمسری می‌توان گفت که چندزنی برای مردان همراه با پیامدهای منفی و مثبت بوده است. شاید مهم‌ترین پیامد چندهمسری برای مردان، تنگنای معیشتی و تضعیف قدرت اقتصادی و مالی وی بوده که سرپرست خانواده را از برآورده‌ساختن مطلوب هزینه‌های معمول زندگی ناتوان ساخته است. با ورود زن دوم به زندگی، تعداد اعضای خانواده افزایش می‌یابد؛ مرد خانواده می‌بایستی برای هر کدام از زنان و فرزندان خود، خزینه‌ای جدا همراه با امکانات یک زندگی را فراهم کند. چنین هزینه‌هایی بار مالی خانواده را نیز افزایش داده و باعث کاهش قدرت اقتصادی خانواده و بروز مشکلات اقتصادی در آن می‌شوند. در مباحث قشربندی اجتماعی، قشر اجتماعی دربرگیرنده‌ی افرادی است که از نظر شغلی، تحصیلی و درآمدی در وضعیت کمابیش یکسانی قرار دارند. بررسی برخی از مؤلفه‌های تشکیل‌دهنده‌ی پایگاه اقتصادی - اجتماعی مشارکت‌کنندگان در پژوهش نشان می‌دهد که اکثریت مطلق آنان دارای تحصیلات غیر آکادمیک عمدتاً دیپلم و پایینتر بوده و از نظر شغلی نیمی از آنان در مشاغل سطوح متوسط به پایین و پایین اشتغال داشته و بالتبع در زمره‌ی اقشار اجتماعی بالا و متوسط قرار ندارند و تنگنای معیشتی بعد از اقدام به ازدواج دوم مطرح شده در بین آنان می‌تواند از نظر اقتصادی و اجتماعی ناشی از چنین وضعیتی باشد.

نابسامانی خانوادگی نیز یکی از پیامدهای چندهمسری از دیدگاه مردان است. بخشی از تعارضات والدینی در خانواده‌های چندهمسر متأثر از تفاوت فرهنگی اضلاع سه‌گانه‌ی یک خانواده‌ی چند همسر است: بخشی از آن به دلایل اقتصادی نظیر فقر، موضوع اشتغال، هزینه‌ها و در مواردی ولخرجی‌ها و تحمل‌طلبی‌های رقابت‌آمیز همسران؛ و یا دلایل روانی و عاطفی از قبیل حسادت‌های زنانه، خودخواهی یکی از اعضا، بدگمانی و شکاکیت‌های اختلاف‌افکن و مواردی از این قبیل باشد. این گونه درگیری‌ها و ناسامانمندی‌های سامان‌گریز در خانواده بین والدین با یکدیگر منجر به ناامنی روانی و شکل‌گیری زیست‌بوم بیم‌زده برای کودکان می‌شود. روابط بین زن اول و شوهر نیز بعد از ازدواج مجدد مرد، شکل دیگری به خود گرفته و تضعیف می‌شود. سردی روابط بین زوجین، اختلافات را تشدید کرده و زندگی را برای همه‌ی اعضای خانواده سخت و مشکل می‌سازد.

اداره‌ی دو زندگی و داشتن دو زن در بسیاری از اوقات برای مرد سخت بوده و ممکن است نتواند از عهده آن برآید و باعث ایجاد عدم تعادل در زندگی دو زن شود. ایجاد چنین مواردی موجب ایجاد مشکلات بسیاری در زندگی شده و ممکن است کنترل کردن آن را با مشکل مواجه سازد. ایجاد این مشکلات و ادامه‌دار بودن آن‌ها، آسیب‌های روحی و روانی فراوانی را برای هر یک از اعضای خانواده‌های چندهمسری به وجود می‌آورد. عصبانیت، تحت فشار بودن و داشتن استرس از جمله مواردی است که مردان در این خانواده‌ها از روابط خود با زنان و روابط زنان با یکدیگر تجربه کرده‌اند. در چنین شرایط ضعیف و شکننده‌ی از روابط درون خانوادگی، زنان و کودکان در معرض آسیب‌های روحی و روانی قرار می‌گیرند. افزون بر موارد گفته شده، دخالت‌های اطرافیان نیز بخشی از پیامدهایی است که خانواده‌های چندهمسر با آن دست و پنجه نرم می‌کنند. در محیط‌های کوچک، به دلیل شناخت افراد از همدیگر، دخالت در زندگی دیگران امری عادی شمرده می‌شود و اطرافیان این حق را به خود می‌دهند که نظرات خود را مستقیم در مورد شخص یا زندگی او، به وی بگویند و یا او را بخاطر زندگی‌اش مورد سرزنش، انتقاد و تمسخر قرار دهند. از منظر پیامد مثبت دو موضوع «امکان‌پذیری تداوم نسل» و تجربه‌ی «ازدواج مطلوب» همراه با احساسات خوشایند در زندگی و زندگی سرشار از عشق و تحقق خود قابل ذکرند.

نتایج این مطالعه از منظر و دیدگاه‌های گوناگونی با مطالعات دیگری همچون: پژوهش‌های (۱۵) در مشارکت‌کننده افزایش چالش‌ها و مشکلات در زندگی؛ (۱۹) و (۳۸) در مورد سلامت روان، رضایت از زندگی و کیفیت زناشویی؛ و (۱۴) سلامت روانی فرزندان؛ پژوهش (۳۳) کشمکش در بین اعضای خانواده؛ پژوهش (۴) سازگاری زناشویی و تأثیر روان‌شناختی چندهمسری؛ پژوهش (۲۴) بار اقتصادی سنگین بر خانواده‌ها، عدم صمیمیت با همسران؛ پژوهش (۲۷) حسادت، ناراحتی و بی‌عدالتی بین زنان؛ پژوهش (۶) رقابت و درگیری بین زنان؛ پژوهش (۳۷) استرس، رنجش، فرزندان زیاد و فقدان منابع پولی؛ پژوهش (۲۰) محدودیت‌های مالی، روابط نامناسب با کودکان و درگیری با همسران؛ پژوهش‌های (۳) سلامت روان نوجوانان و برخورد و رفتار آن‌ها؛ و (۲) سلامت روان خانواده؛ هم‌خوانی دارد.

به طور کلی می‌توان گفت در جامعه ایران فرزندآوری یکی از کارکردهای اصلی خانواده محسوب می‌شود، ناباروری مشکلاتی را برای زوجین به همراه دارد که عمدتاً آن را به زنان نسبت

فرهنگی و اقتصادی با مزیت‌ها و هزینه‌هایی همراه بوده است که قابل تأمل‌اند.

ملاحظات اخلاقی

پیش از شروع مصاحبه رضایت آگاهانه مشارکت‌کنندگان جلب شد و توسط پژوهشگران به آنان اطمینان داده شد که نتایج پژوهش محرمانه خواهد بود.

پیروی از اصول اخلاق پژوهش

در این پژوهش تمام نکات اخلاقی شامل رازداری، امانتداری، استناددهی دقیق، قدردانی از دیگران، رعایت ارزش‌های اخلاقی در گردآوری داده‌ها، رعایت حریم خصوصی مشارکت‌کنندگان توسط پژوهشگران مدنظر قرار گرفته است.

حامی مالی

تمام منابع مالی و هزینه‌ی پژوهش و انتشار مقاله تماماً بر عهده نویسندگان بوده و هیچگونه حمایت مالی دریافت نشده است.

مشارکت نویسندگان

این مقاله برگرفته از پایان‌نامه‌ی مقطع کارشناسی‌ارشد است. نویسنده اول استاد راهنما و نویسنده مسئول است؛ نویسنده دوم استاد مشاور پایان‌نامه است و نویسنده سوم فارغ‌التحصیل مقطع کارشناسی‌ارشد رشته مطالعات فرهنگی است.

تعارض منافع

این مقاله برگرفته از پایان‌نامه کارشناسی‌ارشد با عنوان «دلالت‌های معنایی چندهمسری در بین زوجین در شهرستان باوی استان خوزستان» است که در گروه جامعه‌شناسی و مطالعات فرهنگی دانشگاه ایلام به انجام رسیده است و با منافع شخصی و سازمانی منافات ندارد.

می‌دهند و از آنجایی که وجود فرزند با باورهای فرهنگی بقای نسل و دودمان همراه بوده و اساس و بنیاد هستی خانواده مبتنی بر وجود فرزند تلقی می‌گردد. از این‌روی فرزندآوری، ارزش فرزند و اهمیت اجتماعی، اقتصادی و استحکام‌بخشی آن برای خانواده با وجود فراز و نشیب‌های ناشی از مدرنیزاسیون و تحولات فرهنگی و نسلی همواره مورد توجه بوده است. چنانکه در تحلیل کلی یافته‌های پژوهش نیز پیداست عوامل اجتماعی و وجود سنت درازدامن و دارای صیغه فرهنگی و اقتصادی در جامعه مورد مطالعه بیش‌تر نسبت به تداوم نسل و نگاه معیشتی مبتنی بر اتکاء به فرزند در زمان پیری را پرورش داده است که به فرزند به مثابه‌ی یگانه حمایتگر و عصای دست والدین در پیری می‌نگرد و به لحاظ منطق اقتضایی زیستن در یک جامعه سرشار از بیم نسبت به آینده و محروم از نظام رفاهی کارآمد، فرزندآوری و پسرزایی را توجیه‌پذیر می‌سازد که در گفته‌های مشارکت‌کنندگان در پژوهش نیز با عنوان روشنی اجاق خانواده مورد تأکید بوده است و با مفهوم نظری چرخه‌ی عمر همخوانی نشان می‌دهد و یکی از دلایل و توجیهات ازدواج مجدد مردان بوده است. علاوه بر آن، مضمون ناخرسندی از ازدواج پیشین به عنوان دلیلی برای ازدواج دوم مردان در جامعه مورد مطالعه با مفهوم انتخاب عقلانی و محاسبه‌ی منفعت حاصل از ازدواج مجدد و نیز نوعی واکنش جبرانی نسبت به ناخرسندی از ازدواج اول – عمدتاً اجبارآمیز، نیندیشیده، سنتی و فامیلی- و دستیابی به مطلوبیت بالاتر در نظریه‌ی بکر موسوم به اقتصاد خانواده همراستاست. ازدواج دوم و بیش از آن برای مشارکت‌کنندگان در پژوهش با پیامدهایی همچون تنگنای معیشتی و نابسامانی خانوادگی و آسیب‌های ملازم با آن همراه بوده است که مؤید مفهوم ازدواج مجدد به مثابه‌ی یک نهاد ناقص در نظریه‌ی چرولین و نیز با آشوبناکی و زندگی پر از تنش بین هووها در مطالعات گیدنز است. به‌طور کلی ازدواج مجدد برای مشارکت‌کنندگان در پژوهش از نظر اجتماعی،

References

- 1- Alinaghian S, Roustakhiz B. A Phenomenological Study on Pologamy as a Family Structure in Chabahar, Balochistan. Iranian Journal of Anthropological Research, 2018, 8(1): 95-117. doi: 10.22059/ijar.2018.70510 [In Persian].
- 2- Al-Krenawi A. A study of psychological symptoms, family function, marital and life satisfactions of polygamous and monogamous women: the Palestinian case.

The International journal of social psychiatry, 2012, 58(1): 79-86.

- 3- Al-Sharifi M, pfeffer K, Miller K A. The effects of polygamy on children and adolescents: A systematic review. Journal of family studies, 2016, 22(3): 272-286.
- 4- Arab S, Daneshmand B S, Podineh Z, Sameti N, Mirgol A, Babakanlo A. The Study of Psychological Well-Being and Life Satisfaction among Polygamy and Monogamy Families. Family Counseling and

- Psychotherapy, 2015, 5(2): 81-97. [In Persian].
- 5- Azam F, Rubab I, Salahuddin A, Usman A. Polygamy in Islam: Cultural pressures and religious justifications in Pakistan. *Journal of Islamic Thought and Civilization*, 2021, 11(2): 246-257.
- 6- Azhari F. The habibs' polygamy lives with ahwal women (A case study in Banjar regency, South Kalimantan, Indonesia). *Kasetsart Journal of Social Sciences*, 2021, 42 (1): 159-164.
- 7- Bhattacharjee A. *Social Science Research: Principles, Methods, and Practices.*, USF Tampa Bay Open Access Textbooks Collection. 2012.
- 8- Bergman B. Becker's theory of the family: Preposterous conclusions, *Feminist Economics*, 1995, 1(1): 141-150.
- 9- Civil Registration Organization of the country. *Iran Civil Registration Recorded Births*. Tehran, National Organization for Civil Registration (Iran). 2021. [In Persian].
10. Coleman M G L, Fine M. Reinvestigating remarriage: Another decade of progress. *Journal of Marriage and Family - United Kingdom*. 2000, 62(4): 1288-1307.
11. Imami, M. (2013). The Rationale for Permissibility of Polygamy. *The Islamic Journal Of Women and The Family*, 1(1), 59-80. [In Persian].
12. Enayat, H., ghelichi, G. (2021). The reasons of polygamy in the meaning system of second wife s (A case study of Malekshahi city of Ilam province). *Sociology of Culture and Art*, 2(4): 89-108. <https://doi.org/10.34785/J016.2021.858> [In Persian].
- 13- Esmaeili, G., Afshani, S., Fallah, M., & Vaziri, S. (2019). Qualitative exploration of the causes and context of men's polygamy. *Social Psychology Research*, 9(34): 63-82. [In Persian].
- 14- Etemadi, A., Ebrahimi, J. (2011). An analysis of the mental health of children in monogamy and bigamy families. *Woman in Development & Politics*, 8(4): 5-26. [In Persian].
- 15- Farahmand M, Rezvani Z. Structure and family performance in polygamous and monogamy families. *Journal of Applied Sociology*, 2019, 30(3): 135-154. doi:10.22108/jas.2019.114022.1556 [In Persian].
- 16- Falsafitalab S, Sadeqi Harashad Y, Gorgij, N, Nora F. The situaion of Arabistanian women before the advent of Islam. 6th conference on management, economy & Islamic Science, Tehran, OxfordCert. 2024.
- 17- Fehressti Z, Mousavi Z. Critique and study of the phenomenon of polygamy according to the Quranic concepts and the harmless rule. *Educational jurisprudence studies*, 2020, 6(12): 95-122. [In Persian].
- 18- Galieva G I. Polygamy as a Form of Marriage: Based on Sociological Research. *Culture, Personality, Society in the Conditions of Digitalization: Methodology and Experience of Empirical Research Conference*. Volume KnE Social Sciences, 2020, 532- 541.
- 19- jwaheri Mohamadi M, Klantar Kosheh S M, farah baksh K. The Comparison of Marital Satisfaction between Traditional and non-Traditional Couples in Tehran. *Family Counseling and Psychotherapy*, 2015, 5(2), 123-142. [In Persian].
- 20- Gwirayi C. Experiences of Shona Men in Polygamous Marriages in Ward four of Chivi District, Masvingo Province, Zimbabwe. *Journal of Pan African Studies*, 2017, 10(1): 25 -40.
- 21- Hedayatnia F. Polygamy in the Quran; Challenges and Approaches. *Quran, Islamic Jurisprudence and Law*, 2017, 7(7): 67-98. [In Persian].
- 22- Ja'far A K, Santoso R, Hermanto A. A Sociohistorical Study of Polygamy and Justice. *Proceedings of the 1st Raden Intan International Conference on Muslim*

Societies and Social Sciences, Published by Atlantis Press. 2019.

23- Javid M. From polygamy's culture to polygamy's rights. *Women in culture and art*, 2009, 2(1): 55-75. [In Persian].

24- Mengistu N, Shumye S, Tesfaye T S, Haile S, Bayisa Y, Yimer S, ... Duko B. Stressful life experience of the first married women in polygamous families in Gedeo zone, South Ethiopia: a qualitative study, 2021. *BMC psychology*, 2022, 10(1): 1-10.

25- Mohammadi N, Askani K M. The Sociological Study of the Effect of Family Structure on Social Health of Males. *Journal of Iranian Cultural Research*, 2016, 9(4): 89-114. doi: 10.22035/ijcr.2017.315 [In Persian].

26- Mohammadtaghizadeh M, Hamidi Soha Z. Pathology of the problem of polygamy in Iranian law and procedure. *Journal of Woman in Culture and Arts* 2017, 9(2): 265-289. [In Persian].

doi:10.22059/jwica.2017.234502.881

27- Naseer S, Farooq S, Malik F. causes and consequences of polygamy: an undrestanding of coping srategies by cowives in polygamius marriage. *ASEAN Journal of Psychiatry*, 2021, 22(9): 1-10. DOI: 10.54615/2231-7805.47221

28- Naseti N. Effective factors in polygamy from the point of view of Baloch students. *Journal of Educational Psychology Studies*, 2007, 3(5): 63-76. [In Persisn]. doi: 10.22111/jeps.2007.767

29- Nwoye A. The practice of interventive polygamy in two regions of Africa: Background, theory and techniques. *Dialectical anthropology*, 2007, 31(4): 383-421.

30- Purwanto M R, Mukharrom T, Syibly M R, Nurozi A. Polygamy in Muslim Countries: A Comparative Study in Tunisia, Saudi Arabia, and Indonesia. *Proceedings of the 2nd Southeast Asian Academic Forum on*

Sustainable Development (SEA-AFSID 2018), Published by Atlantis Press B.V. 2021.

31- Rahmanian M, Zahirinia M, Rastegar Y. Phenomenological Study of Women's Lived Experience in Polygamous Families. *Women's Studies Sociological and Psychological*, 2023, 21(4): 101-135. doi: 10.22051/jwsps.2023.39764.2595 [In Persian].

32- Salehi H, Mehrpour H, Ra'oufi M. Study of Cultural – Social Factors Associated with Polygamy in the Bastak City, Iran. *Journal of Educational and Management Studies*, 2013, 3(4): 345 -348.

33- Sheikhi M M N. A Comparative Analysis of Family Relationships in Monogamous and Polygamous Families. *Woman in Development & Politics*, 2009, 6(4): 183-207. [In Persian].

34- Shojaei Z, Honarparvaran N. Phenomenology of the quality of life of first married women in polygamous families. *Journal of Applied Family Therapy*, 2020, 1 (4): 89-104. doi: 10.22034/aftj.2021.262957.1039 [In Persian].

35- Smith J A, Flowers P, Larkin M. Interpretative Phenomenological Analysis, Theory, Method and Research, Taylor & Francise online. 2009.

36- Salman E, Onwuegbuzie A, Caridine C, Abu-Saad H. Effect of Polygamous Marital Structure on the Wives. *Gender Studies*, 2007, 4(1): 25-39. [In Persian].

37- Yang M. A qualitative study examining the effects of polygyny on hmong individuals who had been raised in polygynous households. M.S. in Guidance and Counseling Leslie Koepke, The Graduate School University of Wisconsin-Stout. PhD Thesis. 2003.

38- Salimi H, Javdan M, Zarei E, Najarpourian S. Presentation of Paradigm Model of Women's Sustainability in Dissatisfied Marriages; A Qualitative Research. *Quarterly Journal of Woman and Society*, 2020, 11(43): 85-110.

20.1001.1.20088566.1399.11.43.5.3 [In Persian].

39- Azadian O, Fathi S. The Study of Homogamy among Couples in Tehran and Its Impact on Marital Satisfaction. Quarterly Journal of Woman and Society, 2017, 7(spatial), 85-104. [In Persian].

